

FAQ

ISSN 2752-4639

977 2752 463 00 6

👋 **Hello!** You're looking at *lipu tenpo*, a magazine written in Toki Pona. Maybe you're new and want to know more about this language. Great! This page hopes to answer some of your questions.

What is Toki Pona?

Toki Pona is a fun minimal constructed language, created in 2001. It has only got 14 letters and about 130 words.

Why would I learn Toki Pona?

Despite how tiny the language is, it is still possible to describe any concept with it. This might fascinate you. Maybe you just want to take a break from the complex world we live in. Or perhaps you just want to talk to your friends without others knowing what you're saying.

How can I learn Toki Pona, and where can I use it?

There are several free courses, of which *Wasona* is the most popular. It's available in 14 languages on wasona.com. More resources, as well as Toki Pona communities and content, can be found on tokipona.net, the community website. Finally, you can read all previous editions of *lipu tenpo* for free on our own website: liputenpo.org. **I**

Do you want to contribute?
That's great! You can join us on liputenpo.org. We communicate in a Discord server.

sina wile pali tawa lipu tenpo la
o tawa lipu liputenpo.org · lon
ona la sina ken tawa ma mi · jan
pali li toki lon ona · sina kama
lon kulupu la ni li pona a ·

All text and images in this
document are licensed under
a **CC BY-SA 4.0** license, unless
indicated otherwise.

sina wile pana anu ante e ijo pi
lipu ni la o lon nasin · nimi nasin
li lon poka pi ijo ni la o lon ona ·
tawa ijo ali ante pi lipu ni la
o lon nasin **CC BY-SA 4.0** ·

lipu tenpo

nanpa pimeja

jan pali

jan Alonola + kala Asi + jan Ijenpa
+ jan Jona + jan Ke Tami + jan Lisaki
+ jan Penanto + jan Sali + jan Tumu
+ soweli wakala + jan Wasopimeja li toki.

jan Alonola + kala Asi + jan Asilu
+ jan Ijenpa + jan Lapate + jan Lisaki
+ jan Sonatan + jan Tumu li alasa
e pakala toki.

jan Alonola + jan Ijenpa + jan Ke Tami
+ jan Milese li sitelen.

jan Milese li sitelen e sitelen sinpin.

jan Ijenpa li sijelo e lipu.

jan Alonola + jan Sonatan li lawa e kulupu.

o kama pona

lon lipu tenpo!
tenpo pini lili la ijo mute li lon.
lipu Linku li pana
e sona kepeken pi toki pona.
kin la jan pi toki pona
li kulupu lon ma Epanja
li lukin e suno pimeja.

jan ante li toki
e sona pimeja mute lon lipu ni.
sewi weka pimeja
en waso pimeja
en pimeja tan ilo kule
en musi pimeja li lon.
o lukin pona e ale
o musi kepeken lipu tenpo!

– jan Sonatan

jo

kulupu	3	tenpo kulupu lon ma Sijana la musi seme li lon?
toki pona	4	sona sin pi lipu Linku
	6	toki pona li nimi ala anu seme?
	6	mu pi kalama ala li ken seme?
sona	7	tenpo pimeja nasa lon poka ale
	9	len pimeja waso
	10	pimeja tan kule
	11	ilo li ken sitelen kepeken suno tan nasa pi lukin jan
	12	jan Enwi Wali
pilin	13	jan sona li ken awen lon sewi pimeja anu seme?
toki	14	mun lon pimeja
	15	kala toki
musi	17	musi pimeja
	18	musi lape lon insa pi musi lape
	19	seme li mi
	19	o lukin ni ala
	19	kijetesantakalu o!

lipu ni li tan kulupu
lipu tenpo e.V. ·

kulupu ni li lon ma Aken ·
ona li lon ma Tosi ·

mi pana e lipu ni
lon tenpo nanpa 2026 ·

seme li mi

tan jan Alonola

= oko¹ sina la mi pimeja
taso pimeja li kule mi ala
suno li kama ala tan insa mi
taso nasin suno li ken ante tan mi
wawa mi li suli mute
poka mi la ijo li ken tawa sike
taso ijo li tawa insa pi selo mi la
ona li ken ala weka

pona la mi weka mute tan sina
poka mi la lon li kama nasa
jan sona li sona ala e insa mi
poka mi la tenpo li tawa lili

¹ oko li sike lukin lon lawa sina

o lukin ni ala

tan jan Tumu

a, suno o! mi jan en sina sewi
li wile awen weka sin tan seme?
mi o ken awen jo e pana seli
tan tenpo sina ni lon lape lete...

o weka ala! pakala! mi lukin
e loje kon e kule jaki mun!
o lukin insa tawa lukin tu mi:
sike tu wan o awen e mi tu.

mi awen lukin ni la suno jelo
li kama seme? lukin mi la selo
li kule seme sin e sike a?

a! sina jelo ala jelo taso,
li walo anu loje anu laso?
mi wile son-... a! sina pimeja.

kijetesantakalu o!

tan jan Ke Tami

kulupu li toki e wile sona ante mute. kama la ona li kama sona e ni:

pini: jan ni li pali lon tomo suno pi poka telo. ona li pini e suno suli tan ni: ona li pilin lape. tenpo pimeja la jan pi tomo tawa telo li lukin ala e suno li sona ala e ni: ma li lon. tomo telo li pakala.

pona a! tenpo ni la sina sona e nasin musi pi musi pimeja. mi wile pana e toki pimeja tu. ken la sina ken musi e musi pimeja lon tenpo kama lon poka pi jan ante:

nanpa wan: soweli

jan Te li tawa lon nasin kepeken tomo tawa. ona li lukin e soweli a. kama la jan pi awen lawa li toki tawa jan Te e ni: "sina jan pona!"

soweli ni li soweli lon ala. ona li soweli powe. jan Te li lukin e soweli ni, li awen e tomo tawa, li alasa lon ma poka. poka pi

soweli powe la jan lili li lon. ona li pakala tan ni: sike tu ona li pakala. jan Te li toki tawa jan pi awen lawa. mama pi jan lili li alasa e ona lon ma ale. pona la jan Te li alasa e ona. ni la jan lili li ken kama sin lon poka pi mama ona.

nanpa tu: jan suli

jan Kilo li jan suli. ike la ona li jan lili ala. ona o tawa lon telo tan ni: ona li suli. tan seme?

jan Kilo li tawa lon sewi kepeken tomo pi kon seli. ona li tawa lon sewi pi telo suli. taso ilo seli li pakala. tomo kon li kama anpa. jan Kilo li weka e ijo ale tan tomo kon. taso tomo kon li awen tawa anpa. jan Kilo li jan suli a. taso ona li ken ala weka e ona tan tomo kon. tan ni la tomo kon li ken ala tawa ma poka telo. pini la tomo kon li kama lon telo. jan Kilo li weka tan tomo kon, li tawa lon telo tawa ma poka.

I

musi lape lon insa pi musi lape

tan soweli wakala

o lanpan e uta ni tan lawa sina
mi tawa sina
mi o toki a
sina toki e ni: tenpo suno la mi musi lape
ni li pona
wile li tawa
tenpo pimeja la, tenpo suno la,
lukin la, ala la
seme li tawa?
mi mute li lukin e ni:
ale li musi lape lon insa pi musi lape.

mi lon insa kalama a
lon ma pi wawa suli
mi lon insa luka
e ma lili wan jelo
mute ala a! ona li tawa
tan luka mi tawa wawa
suwi o! mi jo ala jo
pona mute e ona?
suwi o! mi awen ala awen e
wan tan wawa suli?
mi mute li lukin e ale la
ale li musi ala musi lape lon insa pi musi lape?

tenpo kulupu lon ma Sijana la musi seme li lon?

**tan jan Lisaki
sitelen li tan jan Ke Tami**

→ **kulupu li kama lon ma wan** lon tenpo sike ale. tenpo ni la kulupu li lon ma tomo Sijana. taso ni la seme? mi wile pana e sona ni. ken la ni li pana e wile kama tawa sina kin a!

musi kulupu

ijo musi mute li lon tenpo kulupu ni. jan mute li ante toki e musi lipu anu musi supa lon tenpo ni anu tenpo pini. mi ken musi mute kepeken toki pona tan ni. mi ale li ni lon tenpo mute. tenpo la mi sitelen kule. tenpo ante la mi pali e nasin sitelen nasa. musi suli la supa suli li lon. lon supa suli la jan li ken musi sama ni: ona li toki sama jan tan lipu pi lon ala li pana e toki tan lipu ni. tenpo kulupu ni la jan li pana musi pi lipu "tu kuntu". kin la kalama pona li lon. jan li ante toki e kalama tawa toki pona. lon la kulupu pi jan luka (mi lon kulupu ni) li pana e kalama ni tawa jan ale pi kulupu tu. mi pilin monsuta suli tan ni a a.

toki tu

wan pi kulupu toki tu kin li musi a! tenpo kulupu ni la toki tu li lon: jan li toki pona li toki Epelanto. open la ni li ken nasa lili. lipu mute lon tomo kulupu li kepeken toki Epelanto taso. jan mute li ken ala sona e lipu tan ni. taso jan pi kulupu ni li pona li suwi. kulupu tu li poka lon tenpo ale. jan

pi toki Epelanto li kama sona e toki pona. jan pi toki pona li kama sona e toki Epelanto. lon tenpo pimeja la jan li pana e kalama musi la jan ale pi toki tu li musi lon poka. tenpo la mi ken ala toki tawa jan ante tan ni: ona li ken toki Epelanto taso. taso jan mute pi toki tu li lon. mi ken toki e ni tawa ona: "o ante e toki mi!" ni li ken ike lili. taso mi la ni li musi pona. jan mute pi toki pona li musi supa. jan ante li kama li wile musi. ona li ken toki pona ala. taso ona li alasa musi pi toki pona. tan pona kulupu ni la mi kama poka pi jan ante mute. lon a, mi open kama sona toki Epelanto tan tenpo kulupu ni!

musi nasa

sama tenpo ale la kulupu li nasa pona suli li pali e ijo nasa mute. musi sin li kama lon: ni li musi "sinpin monsi". jan wan li lon insa pi sike jan. jan wan ante o supa e poki telo lon sijelo ona. jan ante ale li lon sike li toki e ni: "sinpin. monsi. sinpin. monsi." ni li musi tan seme? mi sona ala. taso ni li musi a. jan li pali e nimi nasa mute. nimi ni li nasa suli la sina ken sona ala e ona. ni la jan poka sina "li sun e akuliki sulili" la sina ken sona e ni: ona li kepeken e nimi pi tenpo kulupu ni.

tenpo pona

tenpo seme li pona nanpa wan tawa mi? mi tawa ma Talakona lon tenpo suno pi len suno. jan ante luka kin li lon. len suno la jan ale li wile ma Talakona. ni la mi ken ala lon insa pi tomo tawa. jan pi mute ike li lon insa ona. tomo tawa ante li kama la jan mute li awen lon. jan ante li lon la mi ken toki li ken musi. taso seli li lili e musi ni. mi ale li moku la jan ante li kute e kalama mi

li wile sona e ni: mi kepeken toki seme? ni la mi pana e sona mute pi toki pona tawa ona. ken la ona li kama sona toki pona tan ni. kulupu ni la mi musi suli li kama pilin poka pona. mi wile awen sona e musi pi kulupu ni lon tenpo ale.

tenpo kulupu ni li pona suli tawa mi. mi wile a kama lon tenpo kama li wile e ni: jan pona mute kin li lon. **I**

sona sin pi lipu Linku

tan jan Alonola

➔ **lipu Linku li lipu nimi.** sina ken alasa e kon pi nimi ale pi toki pona lon ona. taso seme li nimi ale pi toki pona? ni la kulupu pi lipu Linku li toki tawa jan ale e ni: toki pona la sina kepeken e nimi seme?

nasin pi lipu Linku la kule tu tu li lon. nimi li ken jo e kule wan anu kule ala. lipu Linku la nimi Inli taso li lon.

nanpa wan la nimi suli (*core*) li lon. nimi *suli* li nimi suli pi toki pona. jan mute a li sona e ona. jan mute la jan luka luka luka tu li kepeken e nimi la ona li kama nimi *suli*. sike ni la nimi *suli* ale luka luka luka tu tu li lon.

nanpa tu la nimi kulupu (*common*) li lon. jan mute li sona e ona. jan mute la jan luka luka tu li kepeken e nimi la ona li kama nimi *kulupu*. sike ni la nimi *kulupu* luka luka li lon.

nanpa tu wan la nimi namako (*uncommon*) li lon. jan mute ala li sona e ona. jan mute la jan luka wan li kepeken e nimi la ona li kama nimi *namako*. sike ni la nimi *namako* luka luka wan li lon.

nanpa tu tu la nimi lili (*obscure*) li lon. kulupu lili li sona li kepeken e nimi ni. taso jan ale la jan luka li kepeken e nimi la ona li kama nimi *lili*. sike ni la nimi *lili* mute luka luka tu tu li lon.

pini la nimi li ken jo e kule ala (*sandbox*). nimi musi mute li jo ala e kule. taso nimi ni li lon lipu Linku a. kulupu lili taso li kepeken e nimi ni. ken la jan ala li kepeken e nimi ni.

seme li ante?

nanpa wan la nasin li ante. tenpo pini la kulupu Linku li toki sona e ni: “sina kepeken ala kepeken e nimi suli ale?” jan mute li toki e “kepeken”. taso lon la ona li kepeken ala e nimi suli ale li sona ala. ni

telo la ona li ken ala.”

“a, waso li lon sike mama taso anu seme?”

“lon sike ala. luka pi waso ni li suli, li ken len pimeja e ma tomo.”

“ma la tomo pi mute ala li lon anu seme?”

“mute a. soweli wawa li alasa tawa tomo ale la ona li ken ala.”

“soweli li lili ike anu seme?”

“ike ala. selo soweli li ken len pona luka.”

“len li pona tawa seme?”

“soweli li tawa mute li wile lape la len li pona.”

“seme li pana e len tawa soweli?”

“waso li tawa lon sewi tomo la luka ona li pana e len pimeja tawa soweli.”

“a, waso li tawa lon sike anu seme?”

“waso li kama tan sike li tawa lon sike li ken awen lon sike luka.”

“aaa! sina toki e len seme, e sike seme, e luka seme! mi ken ala sona!”

monsuta li pilin e sona wawa mije. monsuta li anpa li tawa weka.

jan majuna li pilin pona. “mije o! sina awen e mi tan monsuta. seme la mi ken pana e pona tawa sina?”

mije la: “lon la sina pana e pona tawa mi. sina pana e mi tawa telo, tawa kulupu mi. pona sina li kama sin lon sina. mi kala. mi tawa.” ni li nasa pona e pilin pi jan majuna. **I**

musi pimeja

tan jan Alonola

nimi pi mute lili li ken pana e pilin mute tawa jan. musi pimeja anu musi pi toki pimeja (toki Inli la *Black Stories*) la musi li kepeken e nasin ni:

jan toki wan li sona e ale pi toki pimeja. taso open la ona li toki e toki lili taso. kulupu li wile kama sona e ni: seme li lon?

taso kulupu li ken ala toki e wile sona sama ni: “seme li lon?”. ona li ken pana taso e wile sona sama ni: “ijo ni li lon ala lon?”, “ona li wile ala wile pali e ni?” anu “jan ni li pali ala pali e ni?”

jan toki li ken toki taso e ni: “lon/lon ala”, “wile/wile ala” anu “pali/pali ala”. kin la ona li ken toki e ni: “ni li suli ala”. kulupu li kepeken e wile sona li kama sona lili e sona ale pi toki pimeja.

mute la toki pimeja li monsuta. jan li moli lon toki mute. taso toki pimeja pi moli ala li lon kin.

ken mute la sina sona ala e kon pi toki mi. ni la mi wile pana e nasin wan pi musi ni:

suno

jan toki: “jan li pini e suno. kama la pakala suli li lon. tan seme?”

kulupu: “suno li suli ala suli?”

jan toki: “suli.”

kulupu: “jan li sona ala sona e jan pakala?” jan toki: “sona ala.”

kulupu: “jan li wile ala wile pakala e jan?” jan toki: “wile ala.”

kulupu: “suno li ilo ala ilo?”

jan toki: “ilo.”

jan majuna li pilin ike tawa kala. kala li toki tawa ona: “o kute! mi musi pona lon telo. jan alasa li jo ike e mi. mi weka la kulupu mama mi en kulupu poka mi li pilin ike. mi lon ala telo la mi kama moli. mi wile lon telo. mi wile musi lon ona. o sona e pilin mi. o weka e mi tawa telo.” kala li toki pi wawa ala. wawa kala li kama lili tan telo ala.

jan majuna li sona e pilin kala li weka e ona tawa telo. “o tawa, kala pona o. kulupu sina o pilin pona.”

kulupu pali li lukin e ni. “sina nasa, jan majuna o! sina pakala e pali mi. o weka! weka moku o moli e sina!”

jan majuna li weka. moku ala li lon. ona o seme? ona li sona ala.

jan majuna li tawa tomo la monsuta li kama lon poka. monsuta li toki tawa ona: “toki, jan majuna o! sina pilin ike tan seme? a, sina jo ala e moku e pali anu seme? o kute. mi pana e soweli pona tawa sina. soweli li pana e telo wawa. o moku pona e ona. o kepeken soweli mi lon tenpo sike tu wan. taso tenpo li pini la mi kama li wile sona e ijo. sina o alasa pana e sona. sina ken la soweli li awen soweli sina. ken ala la mi kama jo e soweli e sina kin. pona ala pona?”

jan majuna li pilin e ni: “a, esun ni li ike. taso mi esun ala la mi moku ala li moli. tenpo sike tu wan la soweli o pana pona e moku. tenpo li pini la mi anpa.” jan majuna en monsuta li esun.

tenpo sike tu wan li pini. jan majuna li moku pona e telo soweli li moli ala. taso pimeja la monsuta li kama. jan majuna

li pilin ike: “seme li ken awen e mi tan monsuta?”

mije pona li kama lon tomo. jan majuna li sona ala e ona. mije li open: “toki! mi ken ala ken awen lon tomo sina lon pimeja ni? suno li kama la mi tawa.”

jan majuna li toki: “ken. taso o sona e ni: ike la mi en monsuta li esun. monsuta li pana e soweli. soweli ni la mi moku e telo li moli ala. taso monsuta o kama lon pimeja ni o toki. ona li alasa e sona mi. mi ken pana pona e sona la soweli li awen lon poka mi. mi ken ala la monsuta li kama jo e mi. mi sona ala e nasin pona pi toki sona. ken suli la monsuta li anpa e mi. wile mi la ona o anpa ala e sina kin!”

mije la: “ale o pona, jan majuna o.” mije li awen lon tomo.

pimeja li kama. jan majuna li kute e kalama suli. ijo li luka wawa e lupa tomo.

jan majuna la: “jan seme li lon?”

jan majuna li kute e ni: “mi jan ala. mi monsuta! mi kama. o kute e wile sona mi. o pana e sona!”

jan majuna li pilin monsuta li ken ala toki. pakala! mije li toki: “o pilin monsuta ala. mi o toki tawa ona.”

monsuta la: “*mi lon a!*”
mije la: “mi kin li lon.”
“*a? sina kama tan seme?*”
“mi kama tan weka telo.”
“*sina kama lon poka telo kepeken seme?*”
“kepeken pipi lili.”
“*pipi li lili la ma telo kin li lili anu seme?*”
“lili ala. waso wawa li alasa tawa lon sewi

li ike a. taso jan li wile ala toki e sona tawa nimi ale pi toki pona (nimi *suli* la nimi ale luka luka luka tu li lon!). ni la sina toki taso e sona sina pi nimi mute pi nimi *suli* ale. jan ante li toki e sona tawa nimi mute ante. pini la jan pi nanpa suli li toki e sona ona tawa nimi *suli* ale.

ante ni li pona tan ni: tenpo pini la lupa nanpa suli li lon: nanpa pi nimi “ale” li MMMMLLTW (93). ona li nimi *suli*. anpa ona la nimi *kulupu* li open. nanpa pi nimi “monsuta” li MMMMTT (84). lupa nanpa ni li suli li luka tu tu! lupa ni li lon ala nasin toki pi jan pi toki pona! tenpo ni la lupa ni li weka. anpa pi nimi *suli* la nimi ni li lon: mu (89%), selo (89%), kin (87%), unpa (87%), monsuta (86%). lon a! tenpo ni la nimi “kin” en nimi “monsuta” li kama nimi *suli*.

nasin li ante. taso jan li ante kin e toki ona. nimi “pu” en nimi “ku” en nimi “su” li kama lili. ni li lon tan seme? nanpa wan la nasin li ante. ni la jan li ken toki e sona ona pi nimi “pu”. taso nimi “ku” en nimi “su” li ante kin. ante la jan li pilin e ni: nimi pi lipu wan li nimi tan seme?

nimi	nanpa (2025)	nanpa (2026)	ante
pu	94%	56%	-38%
ku	61%	45%	-16%
su	48%	30%	-18%

mi la ante ni li pona. mi pilin e ni: nimi lipu li sama nimi jan. ni la mi ken kepeken e nasin ni kin: lipu Pu, lipu Ku, lipu Su. toki pona la nimi mute ala li lon. nimi lipu li suli ala tawa jan mute.

nimi *lili* la ante mute li lon. nimi ni li kama suli: puwa, usawi, mijomi, melome, omekapo, nja, te, to. nimi “ali” taso li kama lili. nimi ante la ante ni li lon: kijetesantakalu en epiku en oko li kama lili. misikeke li kama suli. ante ni ale li lili a. taso ante suli wan li lon:

kisa¹. kisa li kama jo e kule. tenpo pini la ona li jo ala e kule. tenpo ni la ona li lon kulupu pi nimi *lili*. nimi wan taso li kama jo e kule. mi la ni li suli tan ni: nimi sin li pona mute tawa mi. nimi “kisa” en nimi “puwa” en nimi “misa” li kama suli a. nimi ale ni li nimi soweli. mi pilin e ni: ijo li suli tawa jan la jan li wile kepeken e nimi tawa ona. mi wile toki e kisa mi anu puwa mi la mi o kepeken nimi seme? kisa li ken soweli ko anu soweli lili anu soweli pi kalama noka ala anu soweli suwi... lawa mi li kama pakala. taso kisa mi li ko ala li lili ala li pana e kalama noka mute a. mi o kepeken e nimi seme tawa ona?

ante la nimi mute li kama suli tan ni: jan li toki e ni: mi jan Nimi ala – mi kisa Nimi. anu melome Nimi. ni la jan li toki tawa ona la ona li lukin e ni: sina kisa a? kisa li seme? a kisa li soweli. ona li sama sitelen esun pi nimi sin.

ijo suli li wile e nimi. kijetesantakalu en puwa en kisa en misa li suli a tawa jan.

pilin mi la kulupu pi lipu Linku li kama sona pona e nasin toki pi jan pi toki pona. pona mute tawa kala Asi, tawa mun Kekan San – sina pali pona.

¹ mi pana e nimi “nasin Kisa” tawa nasin lon poka tomo mi. ni li suli ala tawa toki ni, taso ni li musi tawa mi.

toki pona li nimi ala anu seme?

tan kala Asi

→ **toki mute li lon ma.** mi wile toki e toki la mi kepeken nimi ona. mi pana e nimi Toki e nimi Inli la sina sona e ni: mi toki e toki Inli e toki ante ala. nimi Inli en nimi Tosi en nimi Kanse en nimi Sonko en nimi ante mute li ken e nasin ni. taso toki pona la seme? toki mute li pona tawa mi. ona ale li toki pona anu seme? nasin seme la mi o toki e toki pona wan taso?

ni li nasa tawa jan mute. “nimi ala li pana e toki pona! pakala suli a! toki pona o nimi.” ona li ante lili e toki ona. mi toki pona la ona li toki Toki Pona. anu la ona li toki Pona. anu la ona li toki Tokipona. mi la nasa ike. toki Inli la nimi **Toki Pona** li lon li pana e toki wan taso. toki pona la ala. ni li nasa anu seme?

mi la nasa ala a! tenpo mute la ijo li suli tawa kulupu la ijo ni li jo ala e nimi. o lukin

mu pi kalama ala li ken seme?

→ **nimi Mu li musi.** jan mute li alasa e sona ona. soweli anu akesi anu waso anu ijo sama li kalama e wile ona la kalama ni li mu. mute la, soweli li kalama tan ala wile la kalama ni kin li mu. mute la, ilo li ken mu. jan li toki tawa sina la sina sona ala e toki ona la ni li mu ala mu tawa sina? suli la, kalama mute li mu. tenpo la, jan li ken toki sama ni: “kalama ale

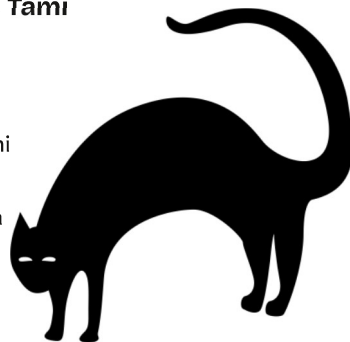
e lipu pi ma ale. ma Apika la ma seli suli li lon. toki Inli la nimi ona li ma Sawala. toki Alapi la seme? toki Alapi la nimi Sawala li toki e ma seli. taso ma seli ale a li kepeken nimi Sawala! toki Alapi la ma Sawala li **ma seli suli**. nimi ala li toki e ma Sawala taso.

o lukin kin e ma Oseja. ma Oseja la kulupu Mulinpata li lon. kulupu Mulinpata li toki Inli li toki Mulinpata. nimi Mulinpata li pana e toki wan taso lon toki Mulinpata anu seme? ala. nimi Mulin li nimi Toki lon toki ona. nimi Pata li nimi Pona. ni la ona la toki ona li **toki pona**. sama kulupu mi a.

sina kama sona e ni: nasa ni li kama lon toki ante. ni li ike ala tawa kulupu ona. taso toki pona la mi o seme? ken la tenpo la mi wile toki e ike pi toki mi. taso nimi ona li toki pona. mi toki e **ike pi toki pona** la ni li nasa wawa tawa jan kute. nasin seme la mi ken tu e kon pi toki pona (ale) e kon pi toki pona (ni taso)?

o lukin e toki mi. toki Inli la ni li **Toki Pona**. taso mi la ni li toki mi a. kin la ona li toki lon sitelen ni. kin la ona li toki pi lipu tenpo. sina lukin e toki mi la sina sona. mi toki e toki wan taso. nasin pona. **I**

tan jan Ke Tami

sike suli li mama e mi taso ala. selo kiwen mi la ijo li kama. ijo ni li tawa. ona li moku e seli mama e suno mama. ona li musi. mama mi li pana e pona ni tawa mi. mama li pona.

tenpo la, ante li tan pimeja kin. sike suli mama taso li pana e suno anu seme? a, lon insa pimeja la, suno ante li lon, taso ona li lili a. ona wan li kama suli lili li kama suli li kama sike suli sama sike mama! ona li kama a! ona li kama lon poka. tawa li kama ante. tawa sike li kama tawa nasa. sike mute li awen lon poka pi sike mama, taso sike mute li tawa lon poka pi sike suno sin. sike suno pi mama ala li tawa weka la, sike lili mute kin li tawa weka.

tawa mi kin li kama ante li kama nasa. mi awen ala lon mama. mi tawa ala sike sin. mi tawa taso. mi tawa. mi tawa. mi awen

tawa. mama en suno sin en sike ale li kama weka, li kama lili. mi weka a. pimeja taso li lon poka mi. mi wan. sin la, ale li mi.

sike ante ala li lon poka mi. suno mama li lon ala poka mi. mi taso li lon. selo kiwen mi la, ijo li ken ala awen moku e suno e seli tan mama... ona li tawa ala, li ala. sike ala li lon. mama ala li lon. nasa suli. ni li ike a.

mi. mi. mi. mi en pimeja. mi en lete. mama li suno ala e mi la, mi pimeja. mama li seli ala e mi la mi lete anu seme. a. lete ala. mi seli ala, taso mi lete ala. ni li ken tan seme? a, seli li tan insa mi! mi a pana e seli. seli li lili, taso seli li lon. mi ken ala sama mama suli. taso mi ken ala ken mama lili? mi awen pana e seli... a. selo mi la ijo li kama... li tawa!

pimeja kin la mama li ken

I

kala toki

tan kala Asi sitelen li tan jan Ke Tami

toki musi ni li tan toki Aja. jan Owane Tumunjan li pali e ona lon tenpo sike nanpa LLLTTALTW. jan mute li sona e toki ni tan sitelen musi. kulupu pali Amenpin li sitelen e toki ni kepeken toki Lusi lon tenpo sike LLLTTAMMMMTW. sitelen ona li pona nasa tawa jan mute. sina ken alasa e sitelen lon lipu Jutu. taso mi wile toki pona e toki pi jan Tumunjan. kin la mi ante lili e toki. toki pona la musi ni li pona.

jan majuna li jo ala e mani. ona li kama pali lon kulupu. kulupu li alasa e kala. tenpo wan la ona li alasa e kala pona a! jan majuna li luka e kala li pilin: “a. sama jan la kala kin li ken pilin. pilin pona la, pilin ike la, kulupu mama la, kulupu poka la, ni ale li ken lon kala.” →

mun lon pimeja

tan jan Ke Tami

open la ale li wan mi wan ona li wan mama kin li wan
 taso nasin li lon
 li nasin sike li tawa e ale lon sike li sike e ale lon tawa.
 ni la sona li kama lon:
 ale ala li sama. insa li seli, selo li seli ala.
 a. selo. weka selo la mi wan ala li lon. pimeja li lon.
 mi suno. weka mi li pimeja. insa mi li suno wawa. selo mi
 li suno lili.
 suno en seli. pimeja en lete. ante a.
 ante li kama lon mi kin. mi awen ala sama.
 seli selo en suno selo li awen kama lili.
 ante li kama suli. mi awen ala wan.
 tawa li tawa e ale la, tawa li sike e ale la, sike a li kama lon.
 insa li awen suno, li awen seli, li kama sike suli.
 selo la sike lili mute li kama lon, li seli ala li suno ala.
 taso sike suno seli insa li suno e sike lili, li seli e sike lili,
 li mama e sike lili.
 ni la mi seli ala, mi suno ala, taso mi lete ala, mi pimeja ala...
 a! mi ijo. ale li wan ala. ale li mute a.
 mi sike wan a. sike ante li lon. mi en ona li tawa lon poka pi
 sike mama.
 sike mute li ante mute. ona li ken telo, li ken kon, li ken ko,
 li ken kule ale, li ken ante lon suli.
 open la, mi kon, mi telo. seli mi li kama lili la, selo mi li kiwen.
 mi en sike ante li tawa sike lon poka mama.
 sama la, sike pi lili mute li tawa sike lon poka pi sike ante.
 sike li sama ala sama mama tawa sike lili?
 sike lili ala li tawa sike lon poka mi.
 taso ni li ike ala. mama li awen pana e suno e seli tawa mi la
 ijo ante li kama:

li ken mu.” - ni la nimi tu li lon tan seme?
 kalama en mu li ante seme? alasa musi a.
 taso mi wile alasa pi nasin ante!

mu ale li kalama ala kalama? kalama li lon
 ala la, mu li ken ala ken lon? nasa. open la,
 mi o lukin sona: mu la, kalama en seme
 li lon? pilin la, ijo mute li ken lon. taso mu
 li lon la mi o sona: ijo li lon, li mu. mu
 li kama e sona pi ijo mu. mu li ken kama
 e wile sona lon mi: seme li mu? soweli li mu
 la, ona li ken kama suli e sijelo ona. “o lukin
 e mi, o pilin ike, o weka, o utala ala e mi.”
 ilo li mu la, ona li ken pana e suno wawa
 tawa mi. “o lukin e mi, o pali, o kepeken
 tenpo lili, o sona.” a! ijo li tawa ala kute
 taso, li tawa lukin kin! ni la, soweli li pana
 ala e kalama li suli taso la, ilo li pakala,
 li ken ala kalama, li awen pana e suno
 wawa la, sona mi kalama en sona mi pi

kalama ala li ken sama. mi la, mu li tawa ala
 kute taso, li ken tawa nasin pilin ante kin!

mi sona ala e kili, taso mi moku e ona. ona
 li jaki utala a tawa uta mi la sijelo mi
 li pana e mu sijelo tawa mi: “o moku ala a
 e kili ni, o weka e ona, ona li ken pakala
 e mi!”

mi tawa mama mi la, ilo suno li laso la, mi
 sona: mi ken tawa poka ante pi nasin ni.
 taso mi open e tawa la, suno li kama jelo,
 li open, li pini, li sike open pini. mu suno ni
 la, mi sona: “mi o tawa kepeken tenpo lili.
 ilo li ken kama lon nasin ni lon tenpo
 poka a!”

jan lili li wile e ijo tan mi suli, taso mi lukin
 ala e ona. ona li ken toki anu kalama, taso
 ona li jo e len noka mi, li tawa mute e len
 mi. mu tawa ni li pana e sona tawa mi: “ijo
 li lon anpa, li wile e ijo. o lukin a!” **I**

tenpo pimeja nasa lon poka ale

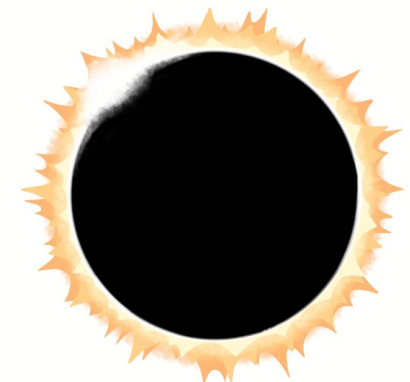
tenpo pimeja nasa

→ **tenpo pimeja li tan seme?** sina sona: suno
 li kama lon anpa ma. lon la, ma a li tawa
 li kama len e suno. tenpo pimeja ale la, ma
 li len e suno. anu seme? tenpo poka la, mi
 lukin e tenpo pimeja nasa: *mun* li len
 e suno.

mi lukin e ni lon kulupu jan pi toki pona.
 suno li lon sewi la, mun li kama lon sinpin
 ona kepeken tenpo suli, li len e ale ona lon
 tenpo lili taso. tenpo lili ni la sewi li kama
 pimeja; la mi kama ken lukin e mun lili lon

tan jan Sali sitelen li tan jan Milese

poka ale sewi. kin la mi ken lukin e sike
 suno nasa: ni li selo suno; sina ken ala lukin
 e ona lon tenpo ale tan ni: insa suno
 li wawa a tawa selo. →

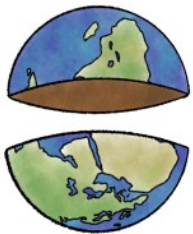

poka ma mi

mun li len e suno la, jan li ken ala ken lukin e ni lon ma ale? ken ala. mun li pana e pimeja tawa ma lili taso. sina wile lukin e len pi ale a suno la, ma lili a li pona tawa ni.

tenpo pini la, mi kama sona e ni: tenpo ala pi lon mi la mun li len e suno ale tawa ma mi. ni li tan seme? lon la, tan pona li lon ala. mun li len e suno tawa ma mi lon tenpo pini lon tenpo kama. len suno la mun li pana e pimeja lili taso; kin la ma mi li lili. pimeja lili en ma mi lili li lon ala ma sama lon tenpo sama la ni li nasa ala. taso, mi ken toki e ni: lon la, len suno ni li mute lili lon *poka ma mi*.

poka ma mi li seme? o lukin e ma ale. sina ken sitelen e linja suli wan lon insa: ona li sike pi seli nanpa wan. o tu e ma ale lon linja ni. sina kama jo e poka tu ma. poka wan la, jan en ma li mute, telo li lili tawa poka ante. poka ante la, jan en ma li lili, telo li suli. mi tan poka pi jan lili.

len suno li mute ante lon poka ante ma li sike e suno la, ona li weka seme tan suno? mute a. taso, weka ni li sama ala lon tenpo ale. sike wan la, weka li suli nanpa wan lon tenpo wan, li lili nanpa wan lon tenpo wan ante. weka li suli la ma li lete; weka li lili la ma li seli – anu seme? ala a! tenpo lete en tenpo seli li tan ijo ante. ken

la sina sona e ni: poka ante ma li lete lon tenpo ante li seli lon tenpo ante.

poka ma mi la, tenpo seli li tenpo ni: ma li poka nanpa wan tawa suno. poka ante la, tenpo seli li tenpo ni: ma li weka nanpa wan tawa suno. sina tan poka ni la sona ni li ken nasa, taso ona li lon.

sina wile lukin e len suno la, ijo seme li pona? nanpa wan la, sina wile ken lukin e suno lon tenpo suli – li wile e tenpo suno suli – tan ni: len suno li ken lon tenpo ale, la suno o lon sewi lon tenpo ni. tenpo seli li pona tawa ni; ona la tenpo suno li suli.

nanpa tu la, sina wile e ni: tawa lukin la, mun li suli tawa suno; la ona li ken len e ale suno. tenpo seme li pona tawa ni? tenpo ni: ma li weka nanpa wan tawa suno! ma li sike e suno la, lukin la suno li kama suli li kama lili (sina ken ala lukin e ante ni kepeken ala ilo, ona li ante lili). tenpo la suno li ken suli tawa mun; la mun li ken ala len e ale suno.

poka ma pi mi ala la ijo ni tu li ken kama lon tenpo sama: tenpo seli li tenpo pi weka nanpa wan kin. ma mi la, ante: tenpo seli la suno li poka li suli ike; tenpo lete la suno li lon sewi lon tenpo lili. ni la, poka ni la len suno pona li lili tawa poka ante. lon la, ante ni pi mute len li lili taso. sina lon poka ma mi la, ken suli la sina awen ken lukin e len suno lon tenpo kama (ken la sina o tawa lili tawa ma ante).

tenpo ni la, mi awen ala lon ma mi, li awen lon ma Elopa; la, mi ken tawa tenpo kulupu pi toki pona li ken lukin e tenpo pimeja nasa lon poka pi jan pona a. lon la mun li len e suno lon poka pi ma ale – mi la, kulupu pi toki pona kin o lon poka ale ma. **I**

jan Penkin Osawe li pilin e ni: jan Wali li ken ala jan lawa anpa la ni li ike. ona li toki e ni: jan Wali li ken jo e pali ante pi wile ona. jan Wali li wile jan lawa esun li kama jan lawa esun. utala suli li pini. jan Osawe li moli. jan Sumin li kama jan lawa sewi. jan Enwi Wali li awen jan lawa esun. ona li wan e nasin Juwese pi lawa lili e nasin Lusi pi lawa suli. ma Juwese en ma Lusi li lon poka utala tan jan Sumin. ni li ike tawa jan Wali la ona li weka tan lawa esun. tenpo kama la ona li wile jan lawa sewi. kulupu lawa ala li wile e ona la ona li pali

jan sona li ken awen lon sewi pimeja anu seme?

tan jan Penanto

→ **jan sona li wile kama sona e sewi pimeja e mun.** tan tenpo pini suli la, jan sona li tawa sewi pimeja li awen lon tomo sewi. tomo ni li mun ilo suli li sike e ma. tan ni la, jan sona li pilin ala e wawa anpa, li awen lon kon. jan sona pi ma ante mute li kepeken tomo sewi tan ni: lon ni la jan li kama sona e ijo suli pi mun ale.

taso, tomo sewi li kepeken e mani mute tawa pali pona, tawa moku, tawa telo, tawa len, tawa ijo ante mute. ale li tawa sewi kepeken tomo tawa sewi pi mani suli. kin la, tomo sewi li kama majuna¹ la, ilo ona li kama pakala lon tenpo kama lili. tan ni la, jan pi ma ale li pilin e ni: tenpo kama la tomo ni o awen ala lon sewi pimeja. tomo

li lon e kulupu lawa sin. jan pi mute lili li wile e ona la ona li kama ala jan lawa sewi. ona li awen pali lili. ona li toki li kute e pona pi jan lawa Juwese pi tenpo kama. **I**

¹ jan Henry Agard Wallace

² ijo pi tenpo pini

³ jan George Washington Carver

⁴ jan Calvin Coolidge

⁵ jan Herbert Hoover

⁶ jan Franklin Delano Roosevelt

⁷ jan John Nance Garner

⁸ jan Harry S. Truman

ni li weka la, jan sona li ken ala awen lon sewi.

kulupu lawa pi ma ale li wile ala pana e mani mute tawa tomo sewi sin. taso, jan sona li tawa sewi pimeja kepeken nasin seme a? jan li toki e ni: tenpo kama la, jan esun li pana e mani tawa tomo sewi sin. mi la, ni li nasin pona ala tan ni: jan esun pi mani mute li kama jo e wawa li lawa e sewi pimeja.

tomo sewi sin o lili o jo e pakala lili. ni li suli tawa pali pi jan sona. nasin ni la, mi mute li awen sona e ijo sin pi sewi pimeja. ken la, jan li weka tan ma li tawa mun Luna anu mun Masi kepeken sona tan tomo sewi sin. **I**

¹ majuna li sin ala

jan Enwi Wali

tan jan Wasopimeja

→ **jan Enwi Aka Wali**¹ li jan pi tenpo majuna² pi ma Juwese. mama li pana e ona lon ma lili Ajowa. kulupu ona li mama e kili li pali e lipu. lipu ni li toki e kili. jan Enwi li olin e kasi e kili. jan So Wasinton Kawa³ li sona e kasi mute li pana e sona tawa jan sin Enwi. jan Enwi li tawa tomo sona suli li alasa e sona pi kili jelo. kili moku ni li jo e nena lili mute li jo e selo laso pi moku ala. ijo mute li pona tawa ona. ona li sona e kili e nimi e nanpa e mani e lawa.

jan Kawin Kuli⁴ en jan Apa Uwa⁵ li lawa e ma Juwese li wile e ni: lawa li lon. esun li lon. ni tu o awen ante. ike li lon esun la lawa o pona ala e ona. nasin ni li ike a tawa jan Enwi Wali. jan Uwa li jan lawa la esun li pakala suli la jan kasi li jo ala e mani. jan Enwi li wile e ni: kulupu lawa o pona e esun. jan Penkin Teleno Osawe⁶ li wile e ni kin la jan Enwi li alasa pana e lawa tawa ona. jan Enwi li toki tawa jan li alasa e ni: ona li wile e jan Osawe kin.

jan Penkin Osawe li kama lawa e ma Juwese. jan mute li wile e ona. jan Osawe la jan Wali li kama jan lawa kasi. jan Enwi Wali li jo e wawa ni la ona li alasa pona e nasin kasi. jan Enwi Wali li lawa e nasin kili la jan kasi li kama jo sin e mani. jan Wali li wile e ni kin: ma ale o kama wan lon tenpo suli. taso lawa mute pi ma ante li ike tawa ona. jan Wali li toki e ike pi kulupu lawa Tosi pi kulupu lawa Nijon pi kulupu lawa Italija.

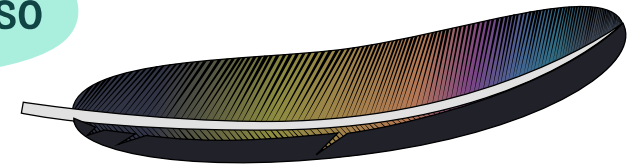
ma Juwese la jan lawa tu li lon. jan wan li jan lawa sewi. jan wan li jan lawa anpa. jan lawa sewi li wile e jan lawa anpa la wile ona li kama lon. tenpo ni la jan lawa anpa pi jan Osawe li jan San Nen Kana⁷. taso nasin mute la jan ni en jan Penkin Osawe li pilin e ante. jan Osawe li jan lawa pi tenpo tu la jan Kana li alasa kama jan lawa sewi. taso jan mute li awen wile e jan Penkin. ona li awen jan lawa li wile e jan lawa anpa ante. ona li wile e jan Enwi Aka Wali.

jan Enwi Wali li tawa ma Mesiko li lukin e ni: jan kasi li pali mute wawa li awen jo e lili taso. jan Enwi li tawa ma Juwese lon tenpo sin li toki tawa jan mani li alasa pona e nasin kili pi ma Mesiko. tenpo ni la utala li lon ma Elopa lon ma Asija. ma Tosi li pakala e jan mute pi ma Tosi pi nasin ante e ma Kanse e ma Posuka. ma Nijon li pakala e ma Sonko e ma Anku e ma Juwese. jan Enwi li lukin e utala li toki tawa kulupu Juwese li toki tawa jan pi ilo utala li toki tawa jan Osawe li pona e pali pi jan ale ni.

ma Juwese la jan lawa sewi li moli la jan lawa anpa li kama jan lawa sewi. jan Osawe li majuna a. ona li moli la jan Enwi Wali li kama jan lawa sewi. ni li ike tawa jan mute. jan li pilin e ni: jan Wali li wile e nasin lawa kulupu. ona li sama ma Lusi. jan pi kulupu ni tu li wile ala e jan Enwi li wile e jan Ewi Esu Sumin⁸. jan Wali li awen pona tawa jan Osawe. taso jan Osawe li ken ala kama e jan lawa anpa. jan Osawe li lon ma Elopa li pali e utala lon ni. jan Ewi Sumin li kama jan lawa anpa pi ma Juwese.

len pimeja waso

tan jan Tumu sitelen li tan jan Ijenpa

→ **tomo mama mi la ma kasi li lon poka tu.**

kule ona li sama ala lon tenpo ale: sewi li ante e ma lon tenpo mute. tenpo pini la seli utala li awen, la suno suli en telo lili li kama jelo e ma. taso tenpo sin la telo sin li kama tan sewi; la laso sin li kama lon ma. telo en ma la ni li nasin pona.

mi weka e len lape la mi ken kute: tawa telo li moku e kalama ale. ni la laso sin o lon! lukin mi li alasa lon lupa tomo - a, telo li lon sewi ale. taso anpa la ma li laso lili a... pimeja lili mute a li len e ona, li tawa lon ona, li open e lupa lon ona. tenpo ni la telo li wawa tu: ona li laso e ma, li waso e ma.

waso pimeja la ma mi li poki moku. uta kiwen ale ona li pakala lupa e ma, li alasa e pipi kama. waso li ni lon tenpo telo a tan sona nasa: telo li tawa anpa, la pipi ma li tawa sewi. pipi li ken pilin e mu telo lon sewi ona, li wile tawa ona. nasin ni la telo li kama e ona tan insa ma (tawa insa waso).

waso ale ni la len li pimeja. taso len ale li sama ala: mi lukin e ante lili mute lon sijelo ona. kulupu wan li walo lon len sinpin; kulupu ante li pimeja laso lon len ale, li pimeja walo lon selo uta; luka li ken suli li ken lili; uta li ken nena li ken palisa. kulupu mute ni li kama tan mama ante, taso ona ale li kama wan lon tenpo alasa. lukin la ni li pona e pali ona. waso ni en waso ni li moku; waso ante li awen lon sewi

kasi, li alasa e ijo ike (e waso wawa ante, e soweli, e jan), li awen e waso ma. ijo li kama la ona li mu e ni tawa ale.

sewi li kama telo ala, la len waso li kama pimeja ante. suno wawa la laso en loje li ken tawa musi lon selo len. taso waso li tawa lili - ni la pimeja li kama sin. mi lukin e len sama tan poka ante: kule li kama ante tan seme?

lon la ni li nasa a tawa mi. mi sona toki e ni taso: len waso li sama ala len ante. lon selo ale waso la palisa mute li pana e lipu pimeja mute. lipu wan la insa li sama linja lili mute a. linja wan en linja ante li lon poka, li ken awen lon poka tan nena mute lon pini linja. kulupu linja li ken sama selo lili; ni la selo mute a li kama e lipu len.

len nasa ni la suno kin li kama nasa. sona pona la sike suno li pana e wawa tawa ale. ijo ale la selo li ken pana sin e wawa ni, li ken weka e ona. pana la ona li kama kule; weka la ona li pimeja. ni la len waso li pana ala pana e suno? sona pona la ona li pimeja, li pana ala. taso mi o awen sona e insa len: wawa suno li kama lon lipu ale, lon selo lili ale, lon linja lili ale. suno li ken tawa lon lili ale ni kepeken nasin nasa taso! ni la selo wan li ken pana e kule tawa poka wan, tawa ala poka ante. kule li open li pini lon tawa lili wan. waso li wawa a. **I**

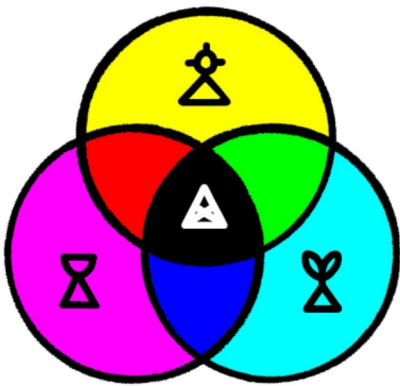
pimeja tan kule

tan jan Jona
sitelen li tan jan Milese

→ **sina wile kama jo e lipu tenpo lon lipu lon.** wile sina la, lipu li kule ala li pimeja li walo taso. ni la, sina kepeken ilo sitelen. taso a, tenpo lili la, ilo sitelen li toki e ni: "mi jo ala e telo sitelen loje. mi ken ala sitelen e ni."

pilin sina la, ilo ni li pakala. sina wile e kule ala la, seme la ni li wile e kule? ken la sina wile sona e ni kin: "nasin seme la ilo sitelen li sitelen e kule? ona li jo ala e telo sitelen pi kule ale a."

nanpa wan la, sina lukin e poki kule pi ilo sitelen sina. sina sitelen lon lipu lon la, sina sona e ni: kule ona li sama lili. ona li loje, li jelo, li laso sewi kin. taso a, ona li ante lili sama ni: kule ni li jo e walo lili a. nasin ni li nasin CMYK. nasin ni la, sina pana e kule ni tu wan la, sina kama jo e pimeja a!

taso tan ni la, sina wile sona e ni kin: nasin kule ante seme li lon?

nanpa tu la, ken la sina sona e ni. tenpo pi lili sina la, jan sona li toki e ni: sina ken pali e kule ale kepeken kule tu wan taso. loje, jelo, laso sewi. sina ken kepeken walo kepeken pimeja kin. taso a, sina ken ala kama jo e kule ni luka tan kule ante. sina sitelen kepeken luka sina la, sina sona e ni a. ken la ilo sitelen sina li ni kin?

taso a, ilo toki sina li kepeken ala e ni. ni la, wile sona sin li lon: "nasin seme la ilo toki li pana e kule?"

o lukin e sinpin pi ilo toki sina. ona li ken pana e sitelen tawa lukin sina kepeken kule ale a! ona li pana e suno pi kule ona tan ona. sina lukin e ona la, ona li ilo suno lili mute. ona li loje, li laso sewi, li laso kasi. ilo li pana e kule mute a kepeken ni: ona li ante e wawa pi suno ni. nasin ni li nasin RGB. sina wile e pimeja la, ilo li pana ala e wawa tawa ilo suno. walo la, wawa mute tawa ale.

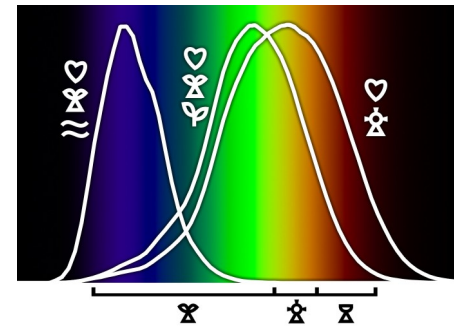
lon la, ilo sitelen mute li ni ala. ona li wile ala e loje tan pimeja tan ni: ona li jo kin e poki pi telo sitelen pimeja. nasin CMYK li toki e ni a. toki Inli la, sitelen K li nimi "Key", li pimeja. taso a, ilo sitelen ale li kepeken ala ni a.

sina ante e poki sina pi telo sitelen, li kama jo e lipu tenpo. wawa a! sina ken lukin e toki ni lon lipu. kin la, sina kama sona e ni: nasin seme la ilo sitelen li sitelen e kule? sona ni li pona a. **I**

ilo li ken sitelen kepeken suno tan nasa pi lukin jan

tan jan Ijenpa

→ **lukin jan li ken pilin e suno** kepeken ijo lili mute a. toki ni la, kulupu tu ni pi ijo lili li suli: lili palisa en lili kule. ni la, palisa li mute nanpa wan. ona li pilin e kule ale suno li ken e lukin lon pimeja. lili kule li ken e lukin kule. ona ale li pilin suli e wan taso pi kule ni: jelo en laso kasi en laso telo. lon anpa la, sina ken lukin e wawa pilin pi lili kule tu wan tan kule suno ale.

ilo pi pana suno li ken sama sitelen kepeken nasa ni pi lukin jan. loje en laso kasi en laso telo li kule suli tawa kule suno. kepeken wan pi kule ni la, ilo li ken pana e kule mute a! ilo li pana e wawa pi kule suli ante tawa ni: ona li kama wan tawa jan li sama kule wile. kule tu wan ni ale li wawa nanpa wan la, suno li sama walo. sama la, kule ala li kama pimeja.

kin la ilo sitelen li alasa kepeken ken jan wawa ni: lukin mi li ken pilin e ante lili a pimeja. jan li lukin e ante pi suli suno la, ante pimeja li suli tawa ante walo sama. ni la, pimeja li kepeken sona mute tawa walo lon ilo.

$$\times \triangle = \angle \circ$$

$$\times \triangle = \div$$

nasin ni li kepeken la, ona li len pona e selo lon insa pi suli pimeja ante. ni ala la, jan li ken ike a lukin e ijo lon pimeja lon sitelen ilo.

wawa la, ilo sina li ni tu li ante mute lon tenpo ale ni: ona li pana e sitelen tawa sina. sina lukin e ni lon ilo la, ona li pali nanpa mute mute a kepeken tenpo lili tawa ni: ona li sitelen e toki ni e sitelen e kule e walo e pimeja li pana e ona tawa sina. ona li ni ale tawa lukin nasa mi tawa ni: sitelen li ken nasa ala tawa lukin mi. **I**